

دانستن نکات ذیل برای دانش آموزان **پایه ی دوم** ضرورت دارد :

درس اول (معرفه و نکره) :

۱. معرفه :

(الف) "علم" انوعی دارد که لزومی به فراگیری آن نمی باشد . مانند : زین العابدین (که به صورت ترکیب اضافی آمده)، یا کُنیه (که با ابن ، بنت یا ابو همراه است) . و .. دانش آموزان رشته های ریاضی و تجربی تنها نیاز به شناختن علم مفرد دارند که در کتاب آمده . اما از آن جا که چند مورد از علم کُنیه در جمله های کتاب ذکر شده ، لازم است ترکیب آن را بدانیم :

۱) اگر ابن یا بنت یا ابو بین دو علم باشد در ترکیب به این صورت عمل می کنیم :

قال عليُّ بنُ أبي طالب(ع) : عليٌّ : فاعل و مرفوع (اسم ظاهر) ، بن : عطف بیان^۱ و مرفوع به تبعیت از "عليٌّ" ، أبي : مضاف إليه و مجرور^۲ ، طالب : مضاف إليه و مجرور ؛ یا : قالت فاطمةُ بنتُ أسدٍ (س) .

۲) اگر ابن یا بنت یا ابو بین دو علم نیایند مانند ترکیب اضافی عمل می کنیم . یعنی نقش اصلی مربوط به ابن یا بنت یا ابواست و کلمه ی بعدی مضاف إليه . قال ابنُ محمدٍ : ابنُ : فاعل و مرفوع (اسم ظاهر) ، محمد : مضاف إليه و مجرور

(ب) اسم اشاره :

اگر پس از اسم اشاره اسمی بیاید که ال داشته باشد "مُشارٌ إليه" نام دارد . ترکیب مُشارٌ إليه :

در صورتی که جامد باشد ← عطف بیان

إشتریتُ هذا الكتاب . هذا : مفعول و محلاً منصوب ، الكتاب : عطف بیان و منصوب به تبعیت از هذا

در صورتی که مشتق باشد ← نعت^۳ (صفت)

جاء ذلك المعلمُ . ذلك : فاعل و محلاً مرفوع (اسم ظاهر) ، المعلمُ : نعت و مرفوع به تبعیت از ذلك

۲. نکره آن است که معرفه نباشد! تنوین لزوماً علامت نکره نیست . زیرا بعضی از کلمات هستند که تنوین پذیر نیستند :

غیرمنصرف ها^۴ ، مضاف

^۱ - عطف بیان مانند بدل کلمه ی قبل از خود را واضح تر بیان می کند . از نظر اعرابی نیز تابع آن است .

^۲ - نوع مجرور بودنش مربوط به درس ۲ می شود .

^۳ - نعت ، همان صفت است .

^۴ - درس ۳ پایه ی دوم

درس دوم و سوم (اعراب فرعی) :

نون مثنی و جمع سالم مذکر هنگامی که مضاف واقع شوند ، حذف می شود .

مثنی : معلماً المدرسة ، معلّمي المدرسة
جمع سالم مذکر : معلّمو المدرسة ، معلّمي المدرسة

درس چهارم (اعراب تقدیری) :

اگر اسمی مضاف به یاء متکلم (ی) شده باشد نیز در هر سه حالت مرفوع ، منصوب یا مجرور، دارای اعراب تقدیر است .

جاءت معلّمتي . معلّمة : فاعل و تقدیراً مرفوع

رأيتُ معلّمتي . معلّمة : مفعول و تقدیراً منصوب

سَلَّمْتُ على معلّمتي . معلّمة : تقدیراً مجرور به حرف جر
در هر سه جمله "ی" مضاف إليه و محلاً مجرور است .

درس پنجم (ترکیب وصفی و اضافی) :

در صورتی که بخواهیم در یک زمان برای اسمی هم مضاف إليه ذکر کنیم و هم صفت، ابتدا مضاف إليه را می آوریم (برعکس فارسی).

عباد الله الصالحين : الله : مضاف إليه (برای عباد) و مجرور به اعراب ظاهری و اصلی

الصالحين : صفت مفرد عباد و مجرور بایاء به اعراب ظاهری و فرعی

اما در ترجمه به فارسی می گوئیم : بندگان شایسته ی خدا

درس ششم (نصب فعل مضارع) :

۱. لن با فعل مضارع مفهوم مستقبل منفی به فعل می دهد . لن يَكْتُبُ : نخواهد نوشت

۲. در مورد بحث "عدد" نیازی به نکات اضافه نیست و مانند کتاب که تنها روی ترجمه (آن هم در اعداد اصلی) تأکید دارد، عمل می کنیم .

همین که بدانیم عددها هم نقش می گیرند ، کفایت می کند .

درس هفتم (جزم فعل مضارع) :

۱. لم + فعل مضارع = ماضی ساده ی منفی لم يكتبُ : نوشت

۲. لـ + فعل مضارع^۱ = "باید" + مضارع التزامی ليكتبُ : باید بنویسد
لأكتبُ : باید بنویسم

^۱ - فقط با صیغه های غائب و متکلم می آید .

با صیغه های غائب و متکلم = "نباید" + مضارع التزامی لایکتبُ : نباید بنویسد

لأکتبُ : نباید بنویسم

با صیغه های مخاطب = نهی فارسی لاتکتبُ : ننویس

۳. لای نهی + فعل مضارع

۴. یکی دیگر از عوامل جزم یک فعل "لَمَّا" است که در ترجمه، مفهوم ماضی نقلی منفی به فعل می دهد . لَمَّا یکتبُ : نوشته است

درس هشتم (معلوم و مجهول) :

مورد خاصی ندارد و مطالب کتاب کافی است .

درس نهم (افعال ناقصه) :

یکی دیگر از افعال ناقصه "صار" است که مانند "أصبح" به معنی "شد ، گشت و گردید" می باشد .

درس دهم (حروف مشبیه بالفعل و لای نفی جنس) :

۱.

الف) "لأنَّ" (درواقع أنَّ) به معنی "زیرا" نیز از حروف مشبیه بالفعل است .

ب) "لکنَّ" که از حروف مشبیه بالفعل است باید تشدید داشته باشد . اگر تشدید نداشته باشد (لکنَّ) ، جزء این حروف نیست .

۲. "لا"ی نفی جنس به معنی "هیچ ... نیست" است . لا تلميذة في المدرسة . هیچ دانش آموز دختری در مدرسه نیست .

** موارد ذکر شده بخش هایی از قواعد سال دوم بود که در نهایی سوم یا کنکور برای دانش آموز این پایه مفید و مهم است . نکات

کتابی (!) نیز در قسمت قواعد سایت آمده است .

